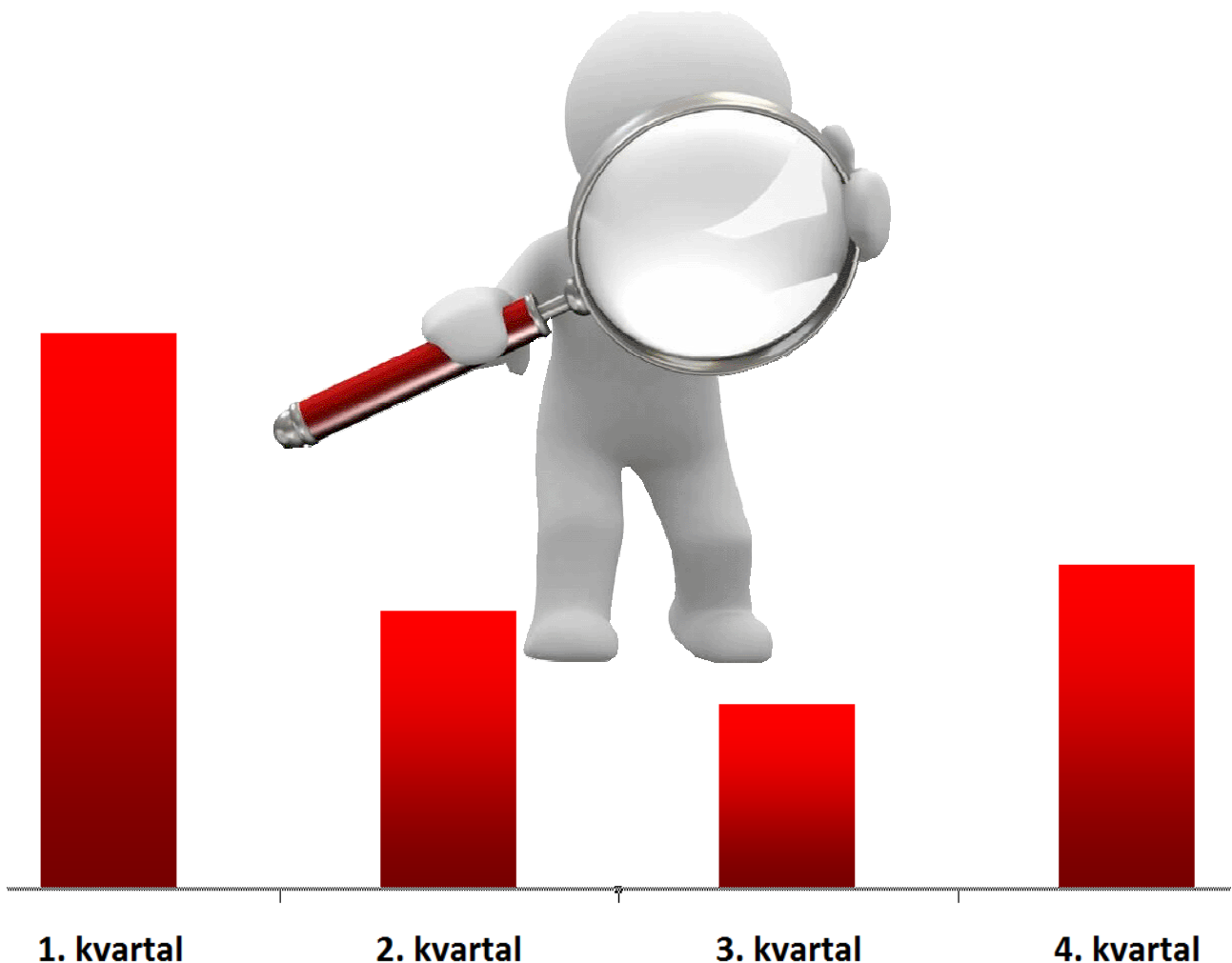

Øjebliksbillede

2. kvartal 2013

DB Øjebliksbillede for 2. kvartal 2013

Det første halve år af 2013 har ikke været noget at skrive hjem om. Både nøgletal fra dansk økonomi generelt og nøgletal for byggeriet viser, at der fortsat ikke er kommet gang i Danmark. Der er dog en spirende optimisme i Euro-området, som forhåbentlig vil trække økonomien op i løbet af 2014.

Regeringen har spillet ud med finanslovsforslaget for 2014. Det er en meget afdæmpet finanspolitik, som Regeringen lægger op til. Det til trods for at mange økonomiske eksperter, herunder de økonomiske vismænd, har været ude med opfordring til at lempe finanspolitikken. I Danske Byggecentre mener vi også, at Regeringen bør se på flere muligheder for at stimulere den private investeringslyst og det private forbrug i stedet for at øge de offentlige udgifter, specielt når der er udsigt til en økonomisk fremdrift.

Nøgletallene for dansk økonomi viser, at økonomien fortsat ligger stabilt, men med udsigt til et opsving. BNP tallene indikerer, at vi i år er tæt på nulvækst. Ledigheden viser en mindre tilbagegang, hvilket isoleret set er rigtig positivt for samfundet. Vi kan også glæde os over en forbedret forbrugertillid og at renteniveauet fortsat ligger på et attraktivt niveau i forhold til investeringslysten. Boligmarkedet ser igen ud til at have fundet rytmen med stigende priser og med fald i liggetider.

Byggeriets nøgletal for første halvår af 2013 er en lidt blandet størrelse. Tal for 1. kvartal var en skidt omgang, men når man ser på 2. kvartal bevæger byggeriet på langt de fleste nøgletal i den rigtige retning. Dog ligger det påbegyndte nybyggeri fortsat meget lavt i forholdet til det gennemsnitlige niveau. Med de lysere udsigter til den generelle økonomiske situation, kan byggeriet også se frem til øget aktivitet. I Danske Byggecentre mener vi, at der bør være langt mere fokus på at skabe indenlandsk aktivitet igennem det private erhvervsliv og ikke igennem øget offentligt forbrug. Håndværkerfradraget har holdt en hånd under aktiviteten i byggeriet og kan med en udvidelse skabe yderligere aktivitet med en grøn profil.

Nedenfor vil vi give en grundig gennemgang af dansk økonomi, og efterfølgende hvordan byggeriet har klaret det igennem det seneste kvartal.

Dansk økonomi

Danmarks nationalregnskab

Ses der isoleret på væksten fra 1. kvartal til 2. kvartal 2013, ser det ganske fornuftigt ud med en stigning på 0,5 %. Sammenlignes 2. kvartal 2013 med samme kvartal året før, ligger BNP 0,2 % lavere, hvilket tager lidt af glansen. Regeringen var i forbindelse med deres finanslovsforlag ude og nedjustere forventningerne til væksten for hele 2013 til 0,2 %, og det er efter flere nedjusteringer tidligere på året. Det fastholdes til gengæld at forventningerne til væksten i 2014 er på 1,6 %.

Danmarks nationalregnskab

	2012			2013		2010	2011	2012	2013*	2014*
	2. kvrt.	3. kvrt.	4. kvrt.	1. kvrt.	2. kvrt.					
	----- realvækst i forhold til kvrt. før, pct. -----									
BNP	-0,9	0,9	-0,7	-0,2	0,5	1,6	1,0	-0,6	0,2	1,6
Privat forbrug	-0,1	-0,3	0,7	-0,1	0,0	1,7	-0,5	0,5	0,4	1,2
Offentligt forbrug	0,6	1,2	1,4	-2,8	0,7	0,4	-1,5	0,7	0,6	0,5
Faste Bruttoinvesteringer	-2,3	-0,4	1,5	-1,2	0,9	-2,4	0,4	1,2		
- Boligbyggeri	-2,2	-1,1	-2,4	-2,2	2,5	-9,4	14,6	-8,6	-3,5	3,3
Lagerforøgelser	-1,0	0,3	-0,2	1,2	-1,1	0,9	0,5	-0,4	0,4	0,0
Import	0,5	-0,3	-1,1	1,7	0,1	3,2	5,6	1,0	1,7	3,3
Eksport	2,0	-0,8	-2,3	0,4	1,8	3,0	6,5	0,2	0,2	3,7

Anm.: *Forventninger til 2013 og 2014 er fra Økonomisk redegørelse august 2013

Kilde: Danmarks Statistik og Økonomisk redegørelse august 2013

Stigningen i 2. kvartal 2013 skal ses i sammenhæng med stigninger i eksport, offentligt forbrug og investeringer herunder en pæn stigning på 2,5 % for boligbyggeri. Det er rigtig positivt, at Danmark får vendt skuden i forhold til tilbagegangen i de forrige kvartaler, og med udsigten til bedre økonomiske forhold i Euro-området kan vi forhåbentligt se frem til øget aktivitet og vækst i Danmark.

Udviklingen i inflationen

Inflationen i Danmark ligger fortsat på et rigtig lavt niveau, hvilket skal ses som en afledt effekt af den længere periode med svag økonomisk aktivitet. Danmark ligger med en årlig inflation på 0,4 % væsentligt lavere end det øvrige Europa (EU17) på 1,6 %. Det må forventes, at inflationen om ikke andet vil se lidt højere niveau i forlængelse af et evt. opsving.

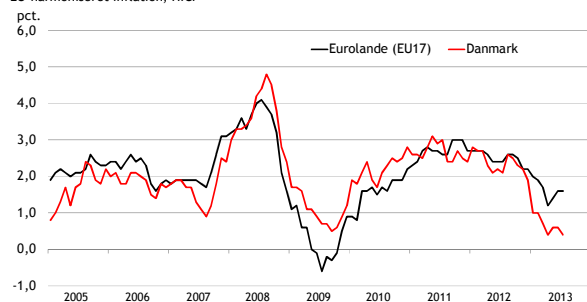
Renteniveauet

Til trods for, at Grækenland igen kom i overskrifterne i sidste uge om yderligere lån er der kommet væsentlig mere ro og tiltro til Euro-området. Det har isoleret set være med til at presse specielt den lange rente en smule opad mod de 4 %. De korte renter er fortsat lavtliggende på hhv. 0,22 % i Danmark og 0,35 % i Euro-området men kan, hvis den økonomiske situation styrkes, løfte sig en smule.

Seneste udmelding fra ECB-chefen Mario Draghi er, at man vil fastholde en lav rente i en udvidet periode, til trods for udsigt til fremgang i økonomien i Euro-området. Det er bl.a. udviklingen i inflationen, der er med til, at ECB fastholder det lave renteniveau. Udmeldingen er med til, at også de danske renter må forventes at forblive lave et godt stykke tid endnu.

Udviklingen i inflationen

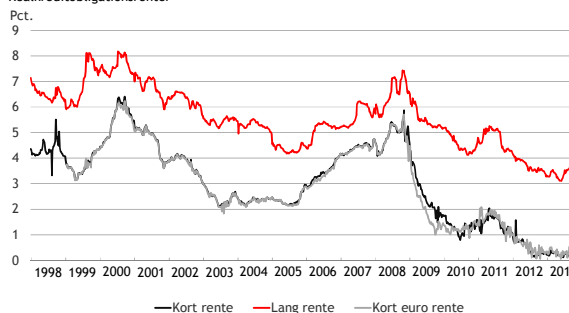
EU-harmoniseret inflation, HICP

Kilde: Eurostat. Seneste observation juli 2013

Renteniveauet

Realkreditobligationsrenter

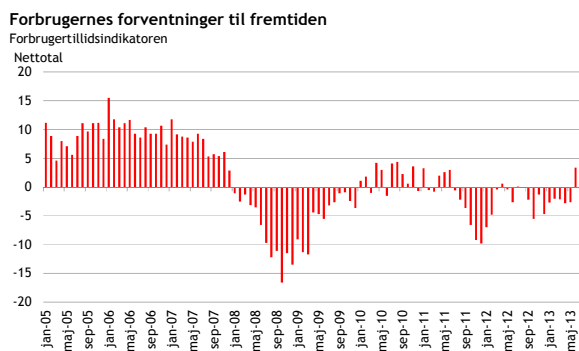
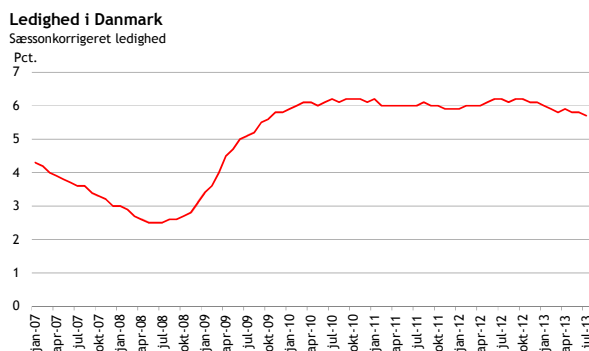
Kilde: Realkreditrådet. Senest opdateret uge 35 2013.

Ledighed i Danmark

Siden efteråret 2012 har Danmark oplevet aftagende ledighed. De seneste fald er dog efter alt at dømme påvirket af teknisk karakter. Dette hænger sammen med dagpengereformen, som har medført, at en lang række dagpengemodtagere har mistet retten til dagpenge og derfor har forladt dagpengesystemet. Ledigheden har dog ligget forholdsvis konstant over en længere periode omkring de 6 %. I juli 2013 lå ledigheden på 5,7 % svarende til ca. 151.500 ledige.

Forbrugernes forventninger til fremtiden

Siden sidste øjebliksbillede for 1. kvartal 2013 har forbrugernes forventninger til fremtiden taget en positiv drejning. Det er specielt tilliden til dansk økonomi, som trækker forventningerne i vejret. Vi skal dog ikke længere tilbage end i starten af 2011, hvor der efter tre måneder i træk med positive forventninger hurtigt blev vendt op og ned på det. Men med optimismen i Euro-området og forventninger til fremgang i dansk økonomi i 2014 kan det give en positiv spiral, som derigennem også kan bidrage til fremgang.

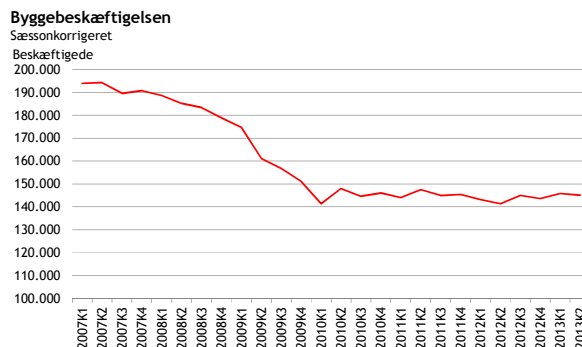
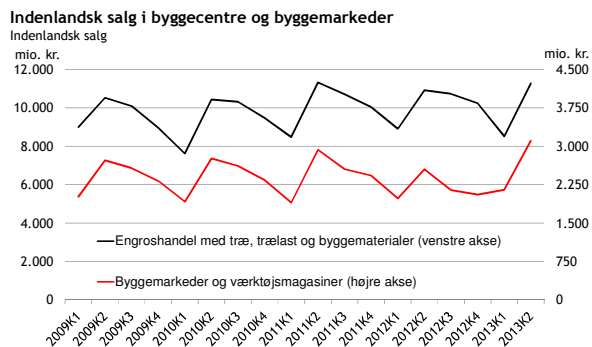
Udviklingen i byggeriet

Indenlandsk salg i byggecentre og byggemarkeder

Det indenlandske salg er steget med 3,2 % og 21,9 % i 2. kvartal 2013 for hhv. byggecentre og byggemarkeder, når der sammenlignes med 2. kvartal 2012. Det er væsentligt bedre end forventet og tegner et lysere billede for et samlet 2013. På boligmarkedet faldt liggetiderne med 2,6 % i august, hvilket peger på større omsætning, som igen skaber grobund for et større salg i de danske byggecentre og byggemarkeder i forbindelse med renoveringsopgaver.

Byggebeskæftigelsen

Byggebeskæftigelsen er faldet med 0,5 %, når man sammenholder 2. kvartal med 1. kvartal 2013. På grafen ses, at beskæftigelsen har ligget ret konstant på omkring 145.000 beskæftigede siden 2010. Der er langt op til en byggebeskæftigelse, som vi så det i 2006-2007 og nok ikke en beskæftigelse vi kan komme op på, på kort sigt. Forventninger er dog, at byggebeskæftigelsen vil få et løft i løbet af 2014.

Påbegyndt boligbyggeri

Når vi ser på påbegyndt boligbyggeri, er udviklingen fortsat ikke til gavn for byggeriet. Starten for 2013 har været langt under det gennemsnitlige niveau for påbegyndt nybyggeri igennem de seneste 15 år. I første halvår 2013 er der påbegyndt ca. 3.800 nybyggerier, hvilket er omkring 50 % færre end første halvår 2012.

Det er dog meget positivt, at nogle kommuner er begyndt at se alvorligt på denne tendens og har afskaffet gebyrer på byggesagsomkostninger i 2014 - et rigtig godt tiltag til at sætte fokus på nybyggeri, hvor tendensen mere har været energirenoveringer i forbindelse med Håndværkerfradraget. Dette burde langt flere kommuner tage til sig og efterligne.

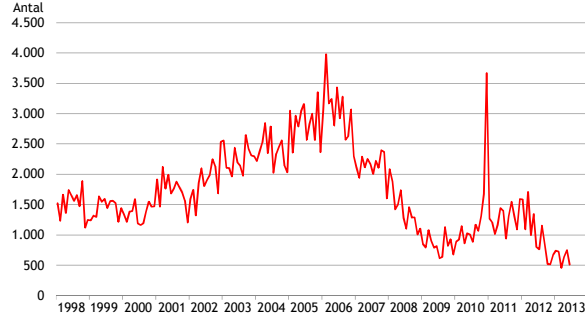
Dertil er der meget fokus på befolkningstilvæksten i København, hvilket også vil påvirke påbegyndt nybyggeri positivt. Også boligprisstigningerne i bl.a. København og omegn medvirker til, at det bliver mere attraktivt at bygge nyt.

Byggeomkostninger til boliger

Omkostningerne til boliger er også faldet i 2. kvartal 2013 med omkring 0,5 %-point. Både arbejdslønninger og materialer er faldet med hhv. 0,4 %-point og 0,8 %-point. Generelt set er det omkostningerne til lønninger, der over de seneste 10 år er steget mest sammenlignet med materialeomkostningerne. Det givet endnu et incitamentsløft til både nybyggeri og renoveringsopgaver.

Påbegyndt boligbyggeri

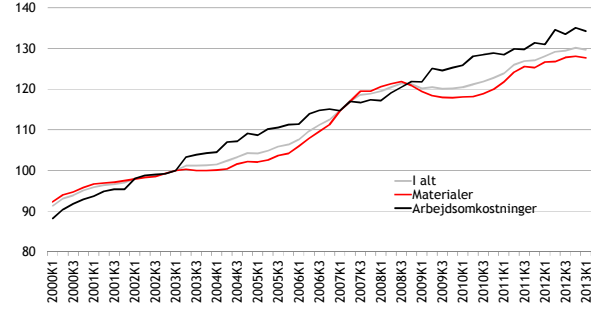
Sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik og DB beregninger. Seneste observation marts 2013.

Byggeomkostninger til boliger

1. kvrt. 2003 = Indeks 100

Kilde: Danmarks Statistik, sidste observation 2. kvartal 2013

Konkurser i bygge og anlæg

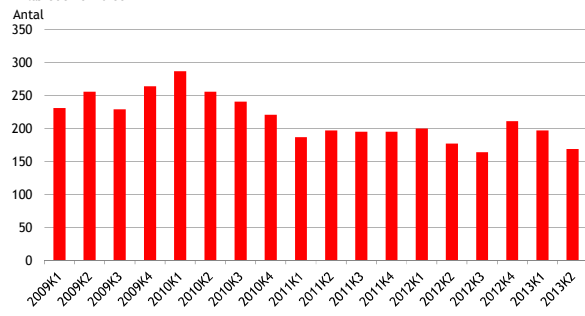
Udviklingen i konkurser ser ud til at ligge på samme niveau som i 2013, hvis man ser på udviklingen i første halvår af 2013. I kølvandet på Pihl og Søn's konkurs kan bygge- og anlægsbranchen dog blive ramt yderligere af konkurser i andet halvår af 2013. Konkursen af Pihl & Søn vil uden tvivl også medføre et tab af aktivitet og beskæftigelse på den helt korte bane.

Byggeriets konjunkturindikator

Udviklingen i byggeriets konjunkturbarometer de seneste 5 år taler for sig selv. Vi har dog i de seneste par måneder set et mindre løft i konjunkturbarometret. Årsagen er især, at branchen ser mindre pessimistisk på ordrebeholdningen. I forhold til beskæftigelsen er forventningerne ikke ændre det store igennem et langt stykke tid, og der er heller ikke tegn på optimisme for de kommende 3 måneder, her skal vi tættere på 2014 for at se et mærkbart løft.

Konkurser i bygge og anlæg

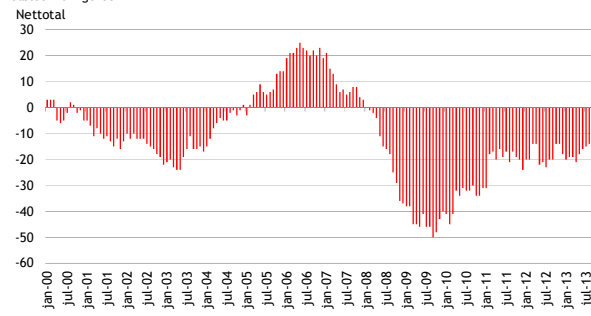
Erklærede konkurser

Kilde: Danmarks Statistik og DB beregninger

Byggeriets konjunkturbarometer

Sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik. Seneste observation august 2013.